

Tro og verdier i en brytningstid

Sigrid på Egge – en leseopplevelse

Jeg har i sommer lest Vera Henriksens historiske roman om Sigrid på Egge.

Det har vært en lærerik og tankevekkende leseopplevelse.

I tre bøker, trilogien Sølvhammeren, Jærtegn og Helgenkongen fortelles det om Sigrids dramatiske liv i tiden før og etter slaget på Stiklestad.

Sigrid, søster til Tore Hund fra Bjarkøy, kom til Egge 15 år gammel. Hun var giftet bort til Olve Grjotgardsson på Egge, som var den mektigste høvdingen i Inn- Trondheimen.

Det er spennende å bli kjent med historiske personer som en forfatter våger å dikte et liv omkring, personer som historieskriverne kun omtaler i relativt korte setninger og avsnitt. Denne sommeren har vært et sterkt og fornyet historisk møte for meg med Egge og Steinkjer, med Beitstad, Sakshaug, Bardal, Hustad, Haug, Mære og andre nevnte steder i bøkene. Jeg har tidligere reflektert lite over hvor viktige og sentrale disse stedene har vært i historisk tid, og hvor sterke personligheter og dramatiske begivenheter som er knyttet til disse navnene. Disse fortellingene som Vera Henriksen spenner ut for oss, hjelper oss til å forstå det som skjedde på Stiklestad på en fordypet måte.

Hva handler bøkene om?

En sterk brytningstid hvor gammel og ny tro møtes. Norrøn gudentro og kristendom kjemper mot hverandre. Høyst ulike verdier utfordres på liv og død.

Og Sigrid er det mennesket vi følger og som gjennomlever disse brytningene i sitt eget liv. På den måten blir alt så nært og aktuelt.

Sigrid er en sterk kvinne som jeg er blitt glad i. Så levende er hun. Vera Henriksen makter på en strålende måte gjennom Sigrid å levendegjøre hva som skjer med deg i livet når du må velge mellom livsviktige verdier som står så steilt i mot hverandre.

Middelalderkvinnen Sigrid er således merkelig aktuell for vår tid med våre valg i livet. Det fortelles om vikingetokter til England og Myklagard, og kamp og strid med livet som innsats mellom Olav Haraldsson, Svein Jarl, Tore Hund, Kalv Arnesson og Einar Tambarskjelve og andre kjente fra historien. En tid med konstant uro og krigstilstand hvor menneskene måtte søke beskyttelse hos slekta og de gamle gudene for å overleve. Disse fortellingene understreker med tydelighet at slaget på Stiklestad ikke stod mellom hedendom og kristendom. Kristendommen hadde begynt å slå røtter på Egge og i Inn-Trondheimen lenge før slaget.

Olve Grjotgardsson var en klok mann. Det utviklet seg et varmt og nært kjærlighetsforhold mellom ham og Sigrid. Olve hadde stiftet bekjennskap med kristendommen på en av sine mange vikingeferder. Han kjempet en indre troskamp mellom den gamle og nye tro. Han endte opp med en skjult tro på Kvitekrist. Olve ble drept av Olav Haraldsson, beskyldt for bloting til de gamle guder på Mære. Men dette var usant. Olve hadde til og med på sitt dødsleie bedt om å få en prest for å skrifte, noe han ble nektet av sine banemenn. Olve ble først lagt ved siden av høvdinghaugen ved garden, for senere å bli gravlagt i kristen jord ved kirka på Steinkjer. Dette er et tegn på at den nye tro var i ferd med å feste seg i menneskenes liv.

Sigrid hatet Olav Haraldsson etter dette. Det ble ikke bedre av at Olav Haraldsson også var medskyldig i at to av hennes sønner senere ble drept. Det var uoverstigelig for henne

å se ham som en hellig mann, at Olavs tro var annerleds enn hennes, fylt som også den var av makt, vold og hevn. Det var først etter Olavs død at hun endret syn på ham. Sigrid ble etter sin mann Olves fall omtrent tvunget til å gifte seg med Kalv Arnesson som av Olav Haraldsson fikk overta Egge. Men Kalv Arnesson skulle bli en av Olav Haraldssons banemenn på Stiklestad sammen med Sigrids bror, Tore Hund. Bøkene spinner fortellingene videre omkring Sigrid og Kalv Arnesson etter slaget på Stiklestad. Kalv og Sigrid fant etter hvert hverandre i forståelse og kjærlighet før også Kalv Arnesson ble drept gjennom svik og bakhold.

Vi skjønner ut fra de få glimt jeg har gitt fra en fortellingsrikdom, en stor levende krønike i Vera Henriksens bøker, at det må ha vært store brytninger i Sigrid.

Hun utfordres til å forandre sitt sinn, fra hat og hevn til forsoning og tilgivelse.

Sigrid lot sitt liv bli endret etter undrene som skjedde omkring Olav den hellige på Stiklestad og i Nidaros. Hun møtte Kvitekrist gjennom alt dette.

Bøkene har en åpen slutt? Sigrids eneste gjenlevende sønn Trond blir prest. Han overtar likevel slektsgården på Egge. Han velger å ikke gifte seg, og fører dermed ikke slekta videre på den gamle måten. For slekta var selve beskyttelsen i et voldelig samfunn hvor blodhevn var en æressak. Nå trengtes ikke lenger slekta til slikt. En ny tid med nye verdier varsles.

Sigrid i Vera Henriksens diktning har gitt meg en ny følelsesmessig tilknytning til Egge, Steinkjer og Innherad. Dette er rike fortellinger som fortjener å bli gjenfortalt og levendegjort igjen på nytt nettopp her, slik at flere blir kjent med dem?

I møtet med Sigrid ligger skatter gjemt for vår tid. For vi også lever i en brytningstid hvor verdier utfordres. Hver dag står vi overfor verdivalg knyttet til medmennesker og skapning. Sigrid kjempet seg ut av hevn og voldstanker og inn til tilgivelse, barmhjertighet, tillit, åpenhet og forsoning. Umistelige verdier gitt oss av Jesus Kristus. Verd å kjempe for i sitt eget liv, og for medmenneskelighetens skyld.

Tor Singsaas,
biskop i Nidaros